

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філології
Кафедра методики викладання української та іноземних мов і літератур

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури

Спеціальність: 011 «Освітні та педагогічні науки»
(викладач вищого навчального закладу, науковий співробітник – методика
навчання іноземних мов)

Затверджено на засіданні
Вченої ради Інституту філології
Протокол № 8 від 28 березня 2017 р.
Директор _____
д. філол. н., проф. Семенюк Г.Ф.

Затверджено на засіданні
кафедри методики викладання
української та іноземних
мов і літератур
протокол № 11 від 15 березня 2017 р.
Завідувач кафедри _____
д.філол.н., проф. Шовковий В.М.

Київ 2017

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 011 «Освітні та педагогічні науки» (викладач вищого навчального закладу, науковий співробітник – методика навчання іноземних мов): іноземні мови / За заг. редакцією проф. Шовкового В.М. Укладачі: О.В.Любашенко, Л.Г.Смовженко В.М. Шовковий.

Рецензенти:

О.С. Снитко, доктор філологічних наук , професор;

С.П. Кожушко, доктор педагогічних наук, професор

Програму розроблено для підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для навчання в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка, що регулюється «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук». Метою іспиту є перевірка готовності майбутнього аспіранта до проведення наукового дослідження згідно зі стратегією єдиного європейського простору освіти і науки (Лісабонська стратегія, 1997), рекомендаціями Європейської асоціації університетів (European University Association). Незалежно від формату підготовки, вступ до аспірантури здійснюють особи з вищою освітою, які спеціалізуються в галузі методики навчання іноземних мов і мають на меті проведення наукового дослідження і складання кандидатського іспиту зі спеціальності 011 «Освітні та педагогічні науки» (методика навчання іноземних мов).

Програма складається з таких розділів: «Зміст», «Пояснювальна записка», «Вимоги до екзаменаторів», «Процедура проведення екзамену, його зміст і структура», «Основні вимоги до компетентностей вступників до аспірантури», «Зміст програми», «Критерії оцінювання компетентностей вступника на іспиті», «Рекомендована література для підготовки до іспиту».

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Вимоги до екзаменаторів	5
Процедура проведення екзамену, його зміст і структура	6
Основні вимоги до компетентностей вступників до аспірантури	7
Критерії оцінювання компетентностей вступника на іспиті	10
Зміст програми	14
Рекомендована література для підготовки до іспиту	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного екзамену розроблено відповідно до навчального плану Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Метою вступного іспиту є якісний відбір науковців, які прагнуть навчатися в аспірантурі за спеціальністю 011 «Освітні та педагогічні науки» (методика навчання іноземних мов).

Завданнями вступного іспиту є:

- визначити рівень підготовки вступника до навчання в аспірантурі;
- встановити відповідність продемонстрованих вступником знань, умінь та навичок вимогам навчання в аспірантурі;
- з'ясувати достатність і наукову новизну дослідницької пропозиції вступника.
- розкрити дослідницькі, комунікативні, академічні і наукові знання та вміння вступника.

Для успішного складання екзамену вступник повинен продемонструвати достатній рівень сформованості спеціальних фахових компетентностей у галузі методики іноземних мов, необхідних для навчання в аспірантурі й проведення наукового дослідження. Крім того вступникові необхідно продемонструвати знання і вміння з наукових галузей, які інтегровано до змісту навчання в аспірантурі, а саме: психології, філософії, лінгвістики, педагогіки, психолінгвістики і загальної дидактики.

ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНАТОРІВ

Для проведення вступного екзамену і захисту наукового реферату створюється державна комісія у складі голови і членів комісії – екзаменаторів. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року на поточній сесії. Допуск до екзамену здійснюється за наказом ректора або проректора Університету; екзаменаторів інформують про допуск до початку іспиту. У разі неприбуття здобувача на екзамен з поважних причин, його може бути допущено повторно ректором Університету в термінах поточної сесії. У разі отримання здобувачем незадовільної оцінки повторне складання екзамену протягом поточної сесії не дозволяється. Рішення комісії екзаменаторів може бути оскаржене здобувачем у терміни, встановлені приймальною комісією. Про згоду чи незгоду з рішенням екзаменаторів вступник інформує екзаменаторів на екзамені. Екзаменатори забезпечують проведення іспиту державною мовою, а виконання практичних завдань – іноземною мовою. Екзаменатори проводять іспит за нормами академічного етикету і мають право вимагати дотримання цих норм від вступника.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ, ЙОГО ЗМІСТ І СТРУКТУРА

Вступний екзамен зі спеціальності 011 «Освітні та педагогічні науки» (методика навчання іноземних мов) для здобувачів проводиться відповідно до програми, затвердженої Вченою радою Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вступний екзамен проводиться за екзаменаційними білетами і складається із чотирьох частин:

- 1) частина 1 – відповідь на теоретичні питання першого блоку програми (усно-писемна форма);
- 2) частина 2 – відповідь на теоретичні питання другого блоку програми (усно-писемна форма);
- 3) частина 3 – приклади вправ, завдань визначеного типу, фрагментів організаційних форм навчання іноземних мов, які вступник пропонує та пояснює для визначеного контингенту учнів/студентів/слухачів (усно-писемна форма, іноземною мовою)
- 4) частина 4 – опис *дослідницької пропозиції* у жанрі наукового повідомлення (усна форма, тривалість – до 5 хв.). Змістом пропозиції є обґрунтування наукової гіпотези, презентація експериментальних результатів, власні методичні новації.

Екзамен реалізується в усному і писемному мовленні таких видів, як інформування, переконування, пояснення, тлумачення, висловлення згоди чи незгоди, запитання й опитування, уточнення, узагальнення, аналізу, дискусії. Вступник бере екзаменаційний білет у присутності голови екзаменаційної комісії та її членів (екзаменаторів). Номер обраного екзаменаційного білета записується до Протоколу. Для підготовки відповіді вступник використовує екзаменаційні бланки, які зберігаються після екзамену протягом року. Разом з білетом вступникові видається його/її опис дослідницької пропозиції і рецензія на нього.

На екзамені вступникам відводиться 1 астрономічна година на підготовку відповіді та ознайомлення з рецензією на опис дослідницької пропозиції. Оцінка за екзамен виставляється після його закінчення на основі оціночних балів, отриманих вступником за відповіді на питання білета і опису дослідницької пропозиції відповідно до критеріїв, які визначені програмою екзамену. Оцінки оголошуються здобувачам головою екзаменаційної комісії в присутності усіх членів (екзаменаторів) комісії і здобувачів групи, які склали екзамен.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступник до аспірантури за спеціальністю 011 «Освітні та педагогічні науки» (методика навчання іноземних мов) повинен мати низку сформованих компетентностей.

Вступник повинен знати:

- науковий апарат лінгводидактики, основні категорії лінгводидактики;
- основні державні інституції та нормативні документи, які регулюють процес навчання іноземних мов у середній та вищій школі;
- умови розвитку вторинної мовної особистості;
- психолінгвістичні характеристики видів мовленнєвої діяльності;
- основні компоненти методичної системи навчання іноземних мов;
- сучасні підходи до навчання іноземних мов;
- сучасні технології навчання іноземних мов;
- поняття навичок та вмінь, а також види та типи вправ у навчанні іноземної мови, вимоги до них;
- дидактичні та методичні принципи навчання іноземних мов у середній та вищій школі;
- методи навчання іноземних мов у середній та вищій школі (в синхронному та діахронному аспектах);
- форми організації навчання іноземної мови в середній та вищій школі; типи уроків (практичних занять) з іноземної мови, їхня структура та методика організації і проведення;
- засоби навчання іноземних мов, їхню класифікацію та методику використання; електронні засоби навчання та методика їх використання у навчальному процесі
- структуру та зміст програм, підручників з іноземної мови для середньої та вищої школи;
- предметні, логічні, психологічні, культурні та лінгвістичні труднощі у навчанні іноземних мов;
- методичні передумови організації контролю та оцінювання іншомовних навичок та вмінь, типи тестів;
- класифікацію мовних та мовленнєвих помилок;
- етапи і профілі навчання іноземних мов;
- методи наукового дослідження в лінгводидактиці; види експерименту;
- поняття комунікативної компетентності, її структуру та зміст;
- цілі і завдання навчання граматики в різних типах навчальних закладів, критерії відбору граматичного матеріалу, особливості формування іншомовної граматичної компетентності у середній та вищій школі;

- цілі і завдання навчання лексики в різних типах навчальних закладів, критерії добору лексичного матеріалу, особливості формування іншомовної лексичної компетентності у середній та вищій школі;
- цілі і завдання навчання фонетики в різних типах навчальних закладів, критерії добору фонетичного матеріалу, особливості формування іншомовної фонетичної компетентності у середній та вищій школі;
- цілі і завдання навчання аудіювання в різних типах навчальних закладів, критерії добору матеріалу для аудіювання, особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні у середній та вищій школі;
- цілі і завдання навчання читання в різних типах навчальних закладів, критерії добору текстового матеріалу, особливості формування іншомовної компетентності в читанні у середній та вищій школі;
- цілі і завдання навчання письма в різних типах навчальних закладів, критерії добору матеріалу для навчання письма, особливості формування іншомовної компетентності в письмі у середній та вищій школі;
- цілі і завдання навчання говоріння в різних типах навчальних закладів, критерії добору матеріалу для навчання говоріння, особливості формування іншомовної компетентності в монологічному / діалогічному мовленні у середній та вищій школі.

Вступник повинен уміти:

- встановлювати цілі навчання іноземної мови на різних етапах реалізації навчального процесу (відповідно до нормативних документів);
- визначати зміст навчання іноземної мови залежно від етапу навчання, профілю навчального закладу та цілей навчання;
- застосовувати різні підходи до навчання іноземної мови залежно від етапу навчання, профілю навчального закладу та цілей навчання, добирати найбільш оптимальні;
- організовувати процес навчання на основі дидактичних та методичних принципів;
- використовувати ефективні методи в навчанні мови у різних аспектах та видах мовленнєвої діяльності;
- використовувати ефективні засоби навчання під час формування і розвитку комунікативної компетентності учнів/студентів/слухачів;
- давати характеристику вправи, розробляти комплекс вправ і завдань відповідно до поставлених цілей;
- організовувати уроки різних типів, добирати засоби навчання, релевантні цілям та змісту навчання; аналізувати урок\заняття;
- прогнозувати предметні, логічні, психологічні, культурні та лінгвістичні труднощі у навчанні іноземних мов, а також добирати ефективні прийоми для їх подолання;
- застосовувати різні методи та форми контролю (у тому числі й тестового) та оцінювання мовленнєвих навичок та вмій;

- визначати цілі навчання граматики в різних типах навчальних закладів, добирати граматичний матеріал, використовувати методи та прийоми формування іншомовної граматичної компетентності учнів середньої школи та студентів ВНЗ;
- визначати цілі навчання лексики в різних типах навчальних закладів, добирати лексичний матеріал, використовувати методи та прийоми формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи та студентів ВНЗ;
- визначати цілі навчання фонетики в різних типах навчальних закладів, добирати фонетичний матеріал, використовувати методи та прийоми формування іншомовної фонетичної компетентності учнів середньої школи та студентів ВНЗ;
- визначати цілі навчання аудіювання в різних типах навчальних закладів, добирати аудіо матеріал, використовувати методи та прийоми формування іншомовної компетентності в аудіюванні учнів середньої школи та студентів ВНЗ;
- визначати цілі навчання монологічного та діалогічного мовлення в різних типах навчальних закладів, добирати матеріал для навчання говоріння, використовувати методи та прийоми формування іншомовної компетентності в говорінні учнів середньої школи / студентів ВНЗ;
- визначати цілі навчання писемного мовлення в різних типах навчальних закладів, добирати матеріал для навчання письма, використовувати методи та прийоми формування іншомовної компетентності в письмі учнів середньої школи/ студентів ВНЗ.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКА НА ІСПИТІ

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності складається з суми балів за:

- два теоретичні питання (до 20 балів за кожне);
- за одне або два практичні завдання (до 30 балів);
- за дослідницьку пропозицію (до 30 балів).

Критерії оцінювання теоретичних питань

Критеріями оцінювання теоретичних питань є: 1) правильність, повнота та системність висвітлення питання, 2) аргументованість теоретичних положень та підтвердження прикладами; 3) володіння понятійним апаратом; 4) знання різних поглядів на наукову проблему, готовність продемонструвати власне бачення досліджуваної проблеми.

0-5	Відповідь абітурієнта містить фрагментарні, непослідовні відомості з наукової проблеми.
6-10	Відповідь абітурієнта висвітлює зміст питання в загальних рисах, не розкриваючи, однак, його посутнього змісту; абітурієнт не виявляє системних знань проблеми; половина аспектів наукової проблеми залишаються невисвітленими, неаргументованими та не підтвердженими прикладами; наявні численні випадки логічної непослідовності. Абітурієнт не готовий продемонструвати знання різних поглядів (підходів) щодо наукової проблеми, не має власного бачення проблеми.
11-15	Відповідь абітурієнта повна, інформативна. Абітурієнт у цілому володіє понятійним апаратом, дає правильні дефініції термінів, викладає основний зміст проблеми. Допускаються окремі недоліки: абітурієнт не готовий продемонструвати знання різних поглядів (підходів) щодо наукової проблеми (-2 бали), відповідно, не має власної позиції (-2 бали); окремі аспекти проблеми залишаються невисвітленими (-1 бал за кожен), наведені приклади не показують розуміння абітурієнтом матеріалу або приклади взагалі відсутні (-1 бал за кожен).
16-20	Відповідь абітурієнта повна, інформативна. Абітурієнт відмінно володіє понятійним апаратом, дає розлогі та ґрунтовні пояснення наукових положень, чіткі визначення термінів, наводить переконливі приклади; демонструє знання різних поглядів щодо наукової проблеми; висловлює власну позицію та обґрунтовує її.

	Допускаються окремі недоліки: при висвітленні одного з понять (положень) студент допускає 1-2 неточності (-1 бал), наводить 1 невлучний приклад (-1 бал), не готовий висловити своє бачення на проблему (-2 бали),
--	--

Критерії оцінювання практичних завдань

Критеріями оцінювання практичних завдань є: 1) правильність і повнота виконання завдання; 2) самостійність виконання завдання; 3) здатність застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань.

1 завдання – 30 балів

0-5	Завдання не виконано або виконано не більше 10% завдання.
6-10	Завдання виконано менш ніж на 30%.
11-15	Завдання виконано менш ніж на 60%. Абітурієнт виконує практичне завдання лише за допомогою екзаменатора.
16-20	Завдання виконано правильно на 75%. У відповіді можуть бути окремі помилки (5-7). Абітурієнт у цілому виявляє теоретичні знання, проте застосовує окремі наукові положення під час виконання практичного завдання за допомогою (з 3-4 підказками) екзаменатора.
21-25	Завдання виконано правильно на 80-90%. У відповіді можуть бути окремі помилки (2-4), які не впливають на якість виконання завдання. Абітурієнт може прокоментувати і пояснити хід виконання завдання, володіння теоретичним матеріалом (може бути 1-2 підказки екзаменатора, які допоможуть абітурієнтові виконати практичне завдання)
26-30	Завдання виконано правильно на 90% і більше. У відповіді можуть бути окремі неточності, які не впливають на якість результату. Абітурієнт виконує завдання самостійно, може обґрунтувати свої дії та висновки.

2 завдання, до 15 балів за кожне.

0-3	Завдання не виконано або виконано не більше 10% завдання.
4-5	Завдання виконано менш ніж на 30%.
6-7	Завдання виконано менш ніж на 60%. Абітурієнт виконує практичне завдання лише за допомогою екзаменатора.

8-10	Завдання виконано правильно на 75%. У відповіді можуть бути окремі помилки (5-7). Абітурієнт у цілому виявляє теоретичні знання, проте застосовує окремі наукові положення під час виконання практичного завдання за допомогою (з 3-4 підказками) екзаменатора.
11-12	Завдання виконано правильно на 80-90%. У відповіді можуть бути окремі помилки (2-4), які не впливають на якість виконання завдання. Абітурієнт може прокоментувати і пояснити хід виконання завдання, володіння теоретичним матеріалом (може бути 1-2 підказки екзаменатора, які допоможуть абітурієнтові виконати практичне завдання)
13-15	Завдання виконано правильно на 90% і більше. У відповіді можуть бути окремі неточності, які не впливають на якість результату. Абітурієнт виконує завдання самостійно, може обґрунтувати свої дії та висновки.

Оцінка дослідницької пропозиції

Оцінювання дослідницької пропозиції здійснюється за шістьма критеріями: 1) актуальність, 2) практичне значення, 3) ступінь наукової новизни, 4) знання стану розробленості проблеми (хто займався проблемою і які є праці), 5) уміння давати аналіз проблеми (висловлювати власний погляд на наукові факти), 6) володіння понятійним апаратом дослідницької проблеми.

0-5	Дослідницька пропозиція має позитивні оцінки (від 3 до 5 балів) лише за 1 критерієм. Пропозиція позбавлена актуальності, наукової новизни, оригінальності, практичного значення тощо.
6-10	Дослідницька пропозиція має позитивні оцінки (від 3 до 5 балів) лише за критеріями актуальності та наукової новизни, за всіма іншими критеріями – незадовільні оцінки.
11-15	Дослідницька пропозиція потребує додаткових обґрунтувань актуальності, практичного значення, ступеня наукової новизни. Пропоновані абітурієнтом аспекти дослідження не є обґрунтованими та потребують додаткового дослідження. Абітурієнт не має достатніх знань про стан опрацьованості проблеми, не володіє базовими поняттями досліджуваної проблеми.
16-20	Дослідницька пропозиція потребує додаткових обґрунтувань актуальності, практичного значення, ступеня наукової новизни. Пропоновані абітурієнтом аспекти дослідження не є обґрунтованими та потребують додаткового дослідження. Абітурієнт не виявляє

	<p>грунтовного знання наукових праць, присвячених його науковій проблемі, готовності до переосмислення ідей, викладених у попередніх дослідженнях, та продукування власних. Абітурієнт не розуміє окремих понять (1-3).</p>
21-25	<p>Дослідницька пропозиція у цілому є актуальною (проте один з аспектів дослідження має низьку актуальність), має практичне значення (окремі аспекти практичного значення не мають актуальності), пропоновані абітурієнтом аспекти дослідження мають високий ступінь наукової новизни (один з аспектів заявленої новизни позбавлений актуальності). Абітурієнт володіє вичерпним списком тих, хто займався проблемою (або дотичними), проте знає не всі аспекти проблеми, які були досліджені науковцями, висловлює своє бачення вирішення наукової проблеми (в руслі уже наявної системи наукових поглядів), володіє понятійним апаратом (робить окремі неточності).</p>
26-30	<p>Дослідницька пропозиція є актуальною, має практичне значення, пропоновані абітурієнтом аспекти дослідження мають високий ступінь наукової новизни. Абітурієнт володіє вичерпним списком тих, хто займався проблемою (або дотичними), знає, які аспекти були досліджені, висловлює своє оригінальне бачення вирішення наукової проблеми, вільно володіє понятійним апаратом.</p>

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

БЛОК ПИТАНЬ №1

Лінгводидактика як теорія навчання мов: об'єкт, предмет, методи досліджень. Місце лінгводидактики в системі наукових знань. Категорії лінгводидактики.

Мовна політика держави. Політика міжнародних і внутрішніх національних інституцій, які регулюють навчання і перевірку мовної освіти. Документи, програми, концепції, стратегії, угоди.

Мовна особистість. Лінгвокогнітивний аспект мовної особистості. Діяльнісно-стратегісний аспект мовної особистості. Соціокультурний аспект мовної особистості. Умови розвитку вторинної мовної особистості. Психолінгвістична характеристика видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Текст: жанри, особливості і види текстів.

Проблема навичок та вмінь. Система навичок та вмінь у навчанні іноземної мови. Система вправ для навчання іноземної мови: вправа як засіб оволодіння мовленнєвими навичками і вміннями; класифікація вправ, різні підходи до класифікації, критерії класифікації; типи і види вправ, їх організація у комплекси, групи, поняття про систему вправ та її компоненти; послідовність виконання вправ згідно з етапами формування мовленнєвих навичок і вмінь.

Структура і зміст сучасної мовної освіти. Іноземна мова як об'єкт навчання: теорії і підходи до несвідомого засвоєння і керованого навчання мови. Загальноєвропейські і внутрішні національні рівні володіння мовою. Поняття методичної системи. Цільовий, змістовий, операційний, контролювально-коригувальний та мотиваційний компоненти методичної системи навчання іноземних мов.

Сучасні підходи до навчання іноземних мов: компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, диференційований, інтегративний, соціокультурний.

Поняття технології навчання. Сучасні технології навчання іноземних мов. Нові інформаційні технології. Електронні навчальні засоби в мовній освіті.

Зв'язок лінгводидактики і методики. Поняття «методи», «прийоми», «форми організації», «засоби навчання» мови. Дидактичні та методичні принципи навчання іноземних мов.

Метод навчання як система та метод навчання як спосіб. Характеристика основних методів навчання іноземних мов: комунікативний, аналітико-імітативний, свідомо-зіставний, проблемно-пошуковий, свідомо-практичний, комбіновані методи, методи вправляння, проектів, веб-квесту, рольової гри тощо.

Урок як основна форма організації навчання. Типи уроків з іноземної мови, їхня структура та методика організації і проведення. Позаурочні форми організації навчання. Самостійна робота у навчанні іноземних мов.

Засоби навчання іноземних мов. Класифікація та методика використання. Підручник як основний засіб навчання іноземної мови. Структура та зміст підручників для середньої школи. Профільна орієнтація підручника з іноземної мови у вищій школі. Проблема створення електронного підручника та його дидактичний потенціал.

Сучасні електронні засоби навчання та методика їх використання у навчальному процесі.

Процес навчання мови: несвідоме засвоєння і кероване навчання. Взаємопов'язане навчання мов і міжкультурна комунікація. Типи мовлення: усне і писемне. Рецептивно-продуктивні типи мовлення.

Предметні, логічні, психологічні, культурні та лінгвістичні труднощі у навчанні іноземних мов.

Контроль та оцінювання мовленнєвих навичок та вмінь. Типологія тестів. Організація і реалізація контролю на уроках/заняттях іноземної мови (об'єкти і цілі контролю; види контролю; форми контролю; роль поточного й підсумкового контролю у формуванні вмінь аудіювання, діалогічного і монологічного мовлення, читання і письма; 12-бальна система оцінювання; кредитна система оцінювання (ECTS).

Девіатологія. Класифікація мовних та мовленнєвих помилок.

Переклад як мета та засіб у навчанні іноземної мови. Загальна характеристика перекладу як виду мовленнєвої діяльності.

Етапи і профілі навчання іноземних мов.

Історія розвитку методів і форм навчання іноземних мов і сучасні погляди на них. Нове в сучасних вітчизняних і зарубіжних лінгводидактичних технологіях, системах, методиках.

Методи наукового дослідження в лінгводидактиці: ретроспективний критичний аналіз теорії і практики навчання мови; наукове спостереження, анкетування, тестування, бесіда, дослідне і пробне навчання.

Експеримент як основний метод дослідження в лінгвометодиці. Види експерименту. Методика проведення.

Завдання і зміст інтенсифікації навчання. Прийоми навчання, що дозволяють реалізувати принцип колективної взаємодії.

Позааудиторна робота з іноземної мови (цілі, завдання, форми і зміст позакласної роботи з іноземної мови; види і форми позакласної роботи з іноземної мови у навчальних закладах різного типу, її завдання і зміст; методика проведення різних форм і видів позакласної роботи).

Поняття компетентності в лінгводидактиці. Комунікативна компетентність її структура та зміст. Міжкультурна компетентність.

Наукова і педагогічна творчість викладача іноземної мови. Ознаки креативності в діяльності учня й учителя.

БЛОК ПИТАНЬ №2

Навчання іноземної мови у системі предметів у спеціалізованій і загальноосвітній школі, ліцеї, гімназії. Інтегрований підхід до змісту навчання іноземної мови у вищій школі.

Варіативність змісту навчання іноземних мов у середніх/вищих навчальних закладах. Проблема добору мовного і мовленнєвого матеріалу для комунікативно достатнього рівня володіння ІМ учнями/студентами.

Методика навчання фонетики іноземної мови. Формування іншомовної фонетичної компетентності. Роль і місце інтонаційних і слухо-вимовних навичок у навчанні іноземної мови. Характеристика фонетичної і фонологічної підсистеми іноземної мови. Цілі і завдання навчання фонетики. Роль фонетичних знань у процесі формування іншомовної фонетичної компетентності. Характеристика рецептивних і репродуктивних інтонаційних та слухо-вимовних навичок. Вправи для формування іншомовної фонетичної компетентності, їх цілі і режими виконання. Особливості формування іншомовної фонетичної компетентності у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Методика навчання граматики іноземної мови. Цілі і завдання навчання граматики в різних типах навчальних закладів. Критерії відбору граматичного матеріалу. Особливості формування іншомовної граматичної компетентності у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах. Роль граматичних знань у процесі формування іншомовної граматичної компетентності. Методика ознайомлення учнів / студентів з активними та пасивними граматичними структурами. Характеристика граматичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності, етапи їх формування. Вправи для формування іншомовної граматичної компетентності в говорінні, аудіюванні, читанні, письмі, їх цілі і режими виконання.

Методика навчання лексики іноземної мови. Формування іншомовної лексичної компетентності. Цілі і завдання навчання лексики в різних типах навчальних закладів. Характеристика лексичної підсистеми іноземної мови. Активний, пасивний лексичний мінімум і потенційний словник. Характеристика лексичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності, етапи їх формування. Прийоми й засоби семантизації нових лексичних одиниць та презентації нового лексичного матеріалу з урахуванням методичної типології лексики. Вправи для формування іншомовної продуктивної лексичної компетенції, їх цілі і режими виконання. Вправи для формування потенційного словника учня/студента. Особливості формування іншомовної лексичної компетенції у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Методика навчання аудіювання іноземною мовою. Формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Загальна характеристика

аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та вміння. Фактори, що впливають на якість іншомовного аудіювання. Цілі і завдання навчання аудіювання. Класифікація видів аудіювання і типи аудіо текстів. Вправи для формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Вимоги до текстів для навчання аудіювання. Особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Методика навчання говоріння іноземною мовою. Монологічна і діалогічна форми мовлення та їх комунікативні, психологічні й лінгвістичні особливості (у порівнянні). Цілі і завдання навчання монологічного мовлення у середній школі та у ВНЗ. Функціональні типи монологів. Труднощі навчання монологічного мовлення у середній школі та у ВНЗ. Етапи навчання монологічного мовлення та комплекси вправ, які використовуються на кожному етапі.

Цілі і завдання навчання діалогічного мовлення у середній школі та у ВНЗ. Функціональні типи діалогів. Труднощі навчання діалогічного мовлення у середній школі та у ВНЗ. Етапи навчання діалогічного мовлення та комплекси вправ, які використовуються на кожному етапі.

Методика навчання письма іноземною мовою. Формування іншомовної компетентності у письмі. Загальна характеристика письма як виду мовленнєвої діяльності та вміння. Цілі і завдання формування іншомовної компетентності у письмі. Жанри і типи писемних текстів. Етапи навчання письма і стандарти створення писемних текстів різних жанрів і типів. Вправи для формування компетентності у письмі. Особливості формування іншомовної компетентності у письмі в початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Методика навчання читання іноземною мовою. Формування іншомовної компетентності у читанні. Загальна характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності та вміння. Фактори, що впливають на якість читання. Цілі і завдання навчання читання. Класифікація видів читання і типи текстів для читання. Вправи для формування іншомовної компетентності у читанні, їх цілі і режими виконання. Вимоги до текстів для навчання читання іноземною мовою. Особливості формування іншомовної компетентності у читанні в початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Методика організації та проведення поточного і підсумкового контролю в навчанні іноземної мови: зарубіжний і вітчизняний досвід. Оцінювання і контроль окремих аспектів мовлення.

БЛОК ЗАВДАНЬ №3

Наведіть приклад некомунікативної вправи у формуванні граматичних навичок говоріння / писемного мовлення для учнів середньої загальноосвітньої школи (початковий етап).

Наведіть приклад некомунікативної вправи у формуванні граматичних навичок аудіювання / читання для учнів середньої загальноосвітньої школи (початковий етап).

Наведіть приклад умовно-комунікативної вправи у формуванні граматичних навичок (у будь-якому виді мовленнєвої діяльності) для учнів середньої загальноосвітньої школи (початковий етап).

Наведіть приклад комунікативної вправи у формуванні лексичних навичок говоріння / писемного мовлення для учнів середньої загальноосвітньої школи (10-11 клас).

Наведіть приклад некомунікативної вправи у формуванні лексичних навичок аудіювання / читання для учнів середньої загальноосвітньої школи (10-11 клас).

Наведіть приклад умовно-комунікативної вправи у формуванні лексичних навичок (у будь-якому виді мовленнєвої діяльності) для учнів середньої загальноосвітньої школи (початковий етап).

Наведіть зразки вправ для навчання вимови окремих звуків, ритміко-інтонаційних моделей іноземного мовлення для учнів середньої загальноосвітньої школи (початковий етап).

Наведіть приклад некомунікативної вправи у формуванні фонетичних навичок говоріння (5-6 клас).

Наведіть приклад некомунікативної вправи у формуванні фонетичних навичок аудіювання (5-6 клас).

Наведіть приклад умовно-комунікативної вправи у розвитку мовленнєвих умінь діалогічного мовлення (старша школа або ВНЗ).

Наведіть приклад умовно-комунікативної вправи у формуванні мовленнєвих умінь складання монологу-опису (розповіді, міркування) (7-8 класи).

Наведіть приклад комунікативного завдання у розвитку мовленнєвих умінь діалогічного мовлення (старша школа або ВНЗ).

Наведіть приклад комунікативного завдання у розвитку мовленнєвих умінь монологічного мовлення (старша школа або ВНЗ).

Наведіть приклад комунікативного завдання у розвитку мовленнєвих умінь читання (старша школа або ВНЗ).

Наведіть приклад комунікативного завдання у розвитку мовленнєвих умінь писемного мовлення (старша школа або ВНЗ).

Наведіть приклад фрагменту уроку (комплексу завдань) з презентації лексичного матеріалу учням старшої школи.

Наведіть приклад фрагменту уроку (комплексу завдань) з презентації граматичного матеріалу учням старшої школи.

Наведіть приклад фрагменту уроку (комплексу завдань) з презентації фонетичного матеріалу учням середньої школи (початковий етап).

Наведіть приклад тестового завдання множинного вибору, метою якого є перевірка рівня сформованості граматичної компетентності учня / студента.

Наведіть приклад тестового завдання перехресного вибору, метою якого є перевірка рівня сформованості лексичної компетентності учня / студента.

Наведіть приклад тестового завдання з вільно конструйованою відповіддю, метою якого є перевірка рівня сформованості компетентності учня/ студента в читанні.

Наведіть приклад тестового завдання з вільно конструйованою відповіддю, метою якого є перевірка рівня сформованості компетентності учня/ студента в аудіюванні.

Наведіть приклад вправи для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні з використанням художнього фільму.

Наведіть приклад вправи для формування лінгвосоціокультурної компетентності в читанні з використанням автентичного тексту.

Наведіть приклади кількох завдань для перевірки лінгвосоціокультурної компетентності в писемному мовленні.

Наведіть приклади комунікативних ситуацій з обраної теми мовлення завдань для розвитку вмінь і навичок діалогічного мовлення учнів в основній середній школі.

Зразок екзаменаційного білета

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філології**

**Кафедра методики викладання української та іноземних мов і
літератури**

**Спеціальність 011 «Освітні та педагогічні науки» (методика навчання
іноземних мов)**

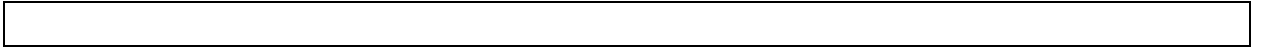
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Принцип навчання як методологічна категорія. Низка принципів у лінгводидактиці, завдяки яким відбувається процес навчання. Які (на думку вступника) принципи навчання мови є провідними в українській та світових системах мовної освіти: спільне і відмінне?
2. Цілі і завдання навчання граматики в різних типах навчальних закладів. Критерії відбору граматичного матеріалу. Особливості формування іншомовної граматичної компетентності у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах. Роль граматичних знань у процесі формування іншомовної граматичної компетентності.
3. Наведіть приклад тестового завдання з вільно конструйованою відповіддю, метою якого є перевірка рівня сформованості компетентності учня/ студента в аудіюванні.
4. **Опис дослідницької пропозиції.**

Затверджено на засіданні Вченої ради Інституту філології

Протокол № __ від ____ 20__ р.

Голова Вченої ради _____

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

Основні джерела

1. Encyclopedia of the Sciences of Learning / edited by Norbert M. Seel. — New York : Springer, 2012.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. — Longman, 2004.
3. Korakovtseva N.F. Modern methods of organizing individual work in learning foreign languages / N.F. Korakovtseva. — М.: Аркте, 2002. — 176 p.
4. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics / Richards J., Schmidt R. — Longman, 2002.
5. Polat E. Project work in English classes / Polat E. // Foreign Languages in school. — 2010. — № 2. — P. 3–10.
6. Richards Jack C., Renandya Willy A. Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice, NY, Cambridge University Press, 2002 .
7. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. / Ф. С. Бацевич — К.: Видавничий центр «Академія», 2005.
8. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. — М. : Прогресс, 1989. — 312 с.
9. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. — К.: Просвіта, 2001. — 416 с.
10. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. — М.: АРКТИ, 2004. — 192 с.
11. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. — М.: Изд. центр «Академия», 2007. — 336 с.
12. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С.Ю.Ніколаєва. Переклад з англ.. — К.: Ленвіт, 2003. — 273 с.
13. Зеня Л.Я. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі. — Горлівка: Вид-во ГДПШМБ, 2008.
14. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи. — К.: «К.І.С.», 2004.
15. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики СПб., 2003.
16. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н.Ярцева. — М.:
17. Методика викладання іноземних мов і культур: теорія і практика / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. — К.: Ленвіт, 2013. — 590 с.
18. Миролубов А.А. История отечественной методики обучения иностранным языкам. — М.: Ступени-Инфра. — М., 2002.
19. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. — К.: Ленвіт, 2008.

20. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991.
21. Практикум з методики викладання німецької мови у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2007. – 288 с.
22. Проектна діяльність школи / автор-упорядник: Л.В. Галіцина. – К.: Шк. світ, 2012. – 118 с.
23. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. – М.: Просвещение, 2002. – 239 с.
24. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. – К.: Фірма «Інкос», 2006. – 248 с.
25. Щукин А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь. – М.: АСТ «Астрель», 2007. – 746 с.
26. Open Source Educational Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osef.org>
27. KnowledgeTree [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.knowlwdgetree.com/>

Додаткова література

1. Appel J. Diary of a Language Teacher. – Heinemann, 1995. – 142 p.
2. Brumfit Ch.J. Communicative Methodology in Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1990. – 166 p.
3. Edge J., Richards K. Teachers Develop Teachers Research. – Heinemann, 1993. – 197 p.
4. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford Univ. Press, 1986. – 142 p.
5. Littlewood W. Communicative Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1991. – 108 p.
6. Potapova R.K., Shigina E.V. New Information Technologies in Foreign Language Learning Today. – М.: MSLU, 2003. – 189 p.
7. Raimes A. Techniques in Teaching Writing. – Oxford Univ. Press, 1983. – 164 p.
8. Stern H.H. Fundamental Concepts of Language Teaching. – Oxford Univ. Press, 1996. – 582 p.
9. Ur P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. – Cambridge Univ. Press, 1997. – 375 p.

10. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. вузів. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
11. Анисимова Е.Е. Лингвистика текста: межкультурная коммуникация. – М.: Изд. центр «Академия», 2007. – 128 с.

12. Барышников Н.В. Методика обучения второму иностранному языку в школе. – М.: Просвещение, 2003. – 159 с.
13. Вейзе А.А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста. – М.: Высш.шк., 1985. – 126 с.
14. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підруч. за модульно-рейтинговою системою навч. для студ. магістратури. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 383 с.
15. Вопросы контроля обученности учащихся иностранному языку / Под ред. А.А.Миролюбова. – Обнинск: Титул, 1999. – 112 с.
16. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість.
 - а. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів.
17. Луганськ: Навчальна книга. Янтар, 2004. – 84 с.
18. Глухов В.П. Основы психолінгвістики. – М.: АСТ: Астрель, 2005. – 351 с.
19. Гнаткевич Ю.В. Обучение иноязычной лексике в неязыковом вузе. – К.: Выща шк., 1989. – 186 с.
20. Гурвич П.Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранным языкам. – Владимир: ВГПИ, 1980. – 104 с.
21. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
22. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М.: Логос, 2000. – 384 с.
23. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1985. – 159 с.
24. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
25. Иссерс О. С. Речевое воздействие. Учебное пособие для студентов, / – М.: Флинта : Наука, 2009. – 224 с.
26. Клычникова З.И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1983. – 207 с.
27. Колесникова И.Л., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. – СПб.: Русско-Балтийский инф. центр «Блиц», 2001. – 224 с.
28. Колеченко А.К. Энциклопедия педагогических технологий. – СПб.: Каро, 2002. – 368 с.
29. Колкер Я.М., Устинова Е.С. Обучение восприятию на слух английской речи. – М.: Изд.центр «Академия», 2002. – 336 с.
30. Коньшева А.В. Игровой метод в обучении иностранному языку. – СПб.: Каро, 2006. – 192 с.
31. Коньшева А.В. Современные методы обучения английскому языку. – Мн.: Тетра Системс, 2004. – 176 с.
32. Копылова В.В. Методика проектной работы на уроках английского языка. – М.: Дрофа, 2004. – 95 с.

33. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.
34. Кулиш Л.Ю. Психо-лингвистические аспекты восприятия устной иноязычной речи. – К.: Выща школа, 1982. – 207 с.
35. Лапидус Б.А. Обучение второму иностранному языку как специальности. – М.: Высш.шк., 1980. – 173 с.
36. Мазунова Л.К. Письмо на иностранном языке как предмет обучения. – Уфа: РИО БашГУ, 2004. – 142 с.
37. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник / Гез Н.И., Ляховицкий М.В., Миролюбов А.А. и др. – М.: Высш. шк., 1982. – 373 с.
38. Методика преподавания немецкого языка в педагогическом вузе / А.И.Домашнев, К.Г.Вазбуцкая, Н.Н.Зыкова и др. – М.: Просвещение, 1983. – 223 с.
39. Основы методики преподавания иностранных языков / Под ред. В.А.Бухбиндера, В.Штраусса. – К.: Выща школа, 1986. – 336 с.
40. Пальмер Г. Усний метод навчання іноземних мов. – К.: Радян. школа, 1964. – 159 с.
41. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. – Липецк: ЛГПИ, 1998. – 160 с.
42. Петрашук О.П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: Монографія. – К.: Вид.центр КДЛУ, 1999. – 261 с.
43. Плахотник В.М., Мартынова Р.Ю. Обучение английскому языку на начальном этапе в средней школе. – К.: Рад.шк., 1990. – 103 с.
44. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
45. Раушенбах В.Э. Краткий обзор основных методов преподавания иностранных языков с I по XX век. – М.: Высш.шк., 1971. – 112 с.
46. Редько В.Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи. – К.: Генеза, 2007. – 136 с.
47. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
48. Сафонова В.В. Обучение языкам международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: Истоки, 1996. – 237 с.
49. Скалкин В.Л. Основы обучения устной иноязычной речи. – М.: Русск.яз., 1981. – 248 с.
50. Скороходова Н.Ю. Психология ведения урока. – Спб.: Изд-во «Речь», 2002. – 148 с.
51. Сысоев П.В. Концепция языкового поликультурного образования. – М.: Еврошкола, 2003. – 406 с.
52. Черноватый Л.Н. Психолінгвістическіе основы теории педагогической грамматики. – К.: Основа, 1992. – 245 с.